

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fossiilittoman liikenteen tiekartta - luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä (VN/9996/2019)

Kaupan liitto kiittää lausuntopyyntöä otsikkoasiassa ja lausuu fossiilittoman liikenteen tiekarttaan seuraavaa:

Yleistä

Suomi on sitoutunut kunnianhimoiseen tavoitteeseen vähentää kotimaan liikenteen päästöjä vähintään 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä (verrattuna 2005 tasoon) ja päästöjen poistamiseen kokonaan 2045 mennessä. Nyt lausunnolla olevassa fossiilittoman liikenteen tiekartassa esitetään keinot, joilla tavoite saavutetaan. Tiekartta laaditaan kolmessa vaiheessa (viimeinen ehdollinen). Ensimmäisessä vaiheessa päätetään tuista ja kannusteista, joilla edistetään liikenteen päästöttömyyttä. Laskennallisen päästövähennyksen tulee olla vähintään 0,62 Mt koko tiekartalla tavoiteltavasta päästövähennyksestä 1,65 Mt. Toisessa vaiheessa syksyllä 2021 lisätään valikoimaan tarkoituksenmukaiset lisäkeinot kestävän kasvun ohjelman ja liikenteen verotustyöryhmän ratkaisujen selvittyä. Kolmannessa vaiheessa viimeistään syksyllä 2021 hallitus arvioi ja päättää lisätoimien tarpeesta liikennettä koskien, pitäen sisällään päästökaupan ja kilometriveron.

Kaupan liitto kiittää tiekartan laajaa keinovalikoimaa, jossa nyt ensimmäisessä vaiheessa käsittelyssä tuet ja kannustimet. Kaikki keinot on otettava käyttöön liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Keinoja mietittäessä on kuitenkin samalla huomioitava innovatiivisuus ja keinojen kustannustehokkuus, sillä tieliikenne on jo nykyisellään raskaasti verotettua. Päästövähennykset tulisikin toteuttaa ilman kokonaisverotaakan kasvattamista.

On kunnianhimoista ja kannatettavaa, että tiekartta pitää sisällään konkreettisia toimia jo tälle vuodelle. Myös aiotut lisäselvitykset ovat välttämättömiä vaikutusten arvioimiseksi. Päätöksenteon tulee kaikissa tilanteissa perustua tutkittuun tietoon. Näkemyksemme mukaan kolmas vaihe tulee selvitysten valmistumisen ja vaikutusten arvioimisen kannalta liian nopeasti. Viimeisen vaiheen toimenpiteitä ei myöskään ole mahdollista kommentoida ennen kuin työ liikenteen verotuksen uudistamisesta selviää.

Kommentteja varsinaisiin toimenpiteisiin

Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen vaihtoehtoisilla käyttövoimilla

Kaupan ala on riippuvainen sekä työvoiman liikkuvuudesta että tavaravirtojen sujuvuudesta niin kotimaassa kuin rajojen yli. Suomen liikenneinfran kilpailukenttä on täysin globaali, ja liikenteen kehittäminen vaatii pitkäjänteistä, yli hallituskausien menevää strategista suunnittelua ja rahoitusta. Pitkän aikavälin näkymä ja sen johdonmukainen toteuttaminen, jonka fossiilittoman liikenteen tiekartta mahdollistaa, ovat kaupan yrityksille tärkeitä. Kauppa toimii ja palvelee valtakunnallisesti koko Suomea, ja tarvitaan ratkaisuja, jotka mahdollistavat sujuvan liikkumisen ja kuljetukset valtakunnallisesti.

Fossiilittoman liikenteen kehittämistä ei tule lukita yhteen käyttövoimaan. Siirtymä vaatii avointa, kaikkien vähäpäästöisten käyttövoimien, ml. sähkö, kaasua, biopolttoaineita, vetyä ja eri hybridivoimalinjoja, tarkastelua ja tasapuolista kohtelua mm. verotuksen suhteen, ja raskaan kaluston tukimuodot tulee muistaa kaikissa tilanteissa. Etenkin raskaassa rekkaliikenteessä tulevaisuudessa turvaututaan sähköä todennäköisemmin biopohjaisiin käyttövoimiin tavoiteltaessa hiilineutraaliutta. Teknologianeutraalisuus edelleen turvaa koko Suomen etua ja kaupan palvelujen kehitystä myös kasvukeskusten ulkopuolella.

Maankäyttöä ja rakentamista ohjaavalla kaavoituksella on merkittävä vaikutus niin yhdyskuntarakenteeseen kuin päästöihin. Tiivis yhdyskuntarakenne kaupunkiseuduilla, jossa palvelut ovat lähellä asiakkaita, edesauttaa ilmastokestäviä elämäntyyliä ja esimerkiksi kuljetusten optimointia. Ilmastokestävä kaavoitus mahdollistaa kuntien ja kaupunkien hiilinielujen maksimoinnin ja samaan aikaan turvaa kaupan palvelujen tasavertaisen saatavuuden.

Jakeluinfrastruktuurin tuet

Kauppan liitto kannattaa tukia jakeluinfrastruktuuriin ja tukien määrän reilua korottamista nykytasoon verrattuna. Ilman kannustimia siirtyminen kohti fossiilitonta liikennettä ei tapahdu tiekartan esittämässä aikataulussa. Infrankin suhteen on edelleen syytä huomioida teknologianeutraalius. Alueellisen kattavuuden lisäksi tukia myönnettäessä tulisi huomioida latauspisteiden kysyntä.

Huoltoasemien osalta tulisi lähteä siitä, että nopeaa latausinfran rakentamista vauhditetaan niin ikään tukien avulla. Tämän takia ei tulisi säätää lailla infran tiukemmasta rakentamisvelvoitteesta, jotta tukielementtiä voidaan hyödyntää.

Autokannan uudistaminen

Suomi on harvaan asuttu ja pitkien etäisyyksien maa, jossa henkilöautoilu on monin paikoin välttämätöntä. Autokannan uudistumisen vauhdittaminen onkin keskeisessä roolissa tieliikenteen hiilineutraalisuutta tavoiteltaessa. Kaikki tuet autokannan uudistamiseksi vähähiilisempiin vaihtoehtoihin ovat erittäin kannatettavia, samoin kuin romutuspalkkiokampanjat. Veroratkaisut autokannan uudistamista koskien ovat verotustyöryhmän työlistalla, mutta näemme ehdottomasti, että suunnan tulisi olla ajoneuvon käytön verottaminen hankinnan verottamisen sijaan. Kuitenkin yrityksille mahdollinen käytön verottamisesta aiheutuva kilpailukykyhaitta tulee kompensoida täysimääräisesti. Työsuhdeautojen osalta tärkeää olisi myös veroedun ulottaminen ladattaviin hybrideihin ja kaasuautoihin täyssähköautojen lisäksi.

Liikennejärjestelmän tehostaminen

Toimenpiteet liikennejärjestelmän tehostamiseksi ovat kannatettavia, jotta henkilöautoilla ajettujen kilometrien määrä ei enää kasva 2020-luvulla. Laaja keinovalikoima on tarpeen tämänkin tavoitteen osalta ja alueiden erilaisuuden tunnistaminen on mm. joukkoliikenteen osalta tärkeää. Digitalisaatiohankkeet ja panostukset matkaketjuihin sekä uusiin palveluihin, joissa liikennemuotojen yhteentoimivuutta kehitetään, ovat erittäin kannatettavia. Siirtymisen auton sijaan muihin kulkuväliseisiin tulee olla sekä helppoa että houkuttelevaa. Logistiikan digitalisaatiohankkeilla on mahdollista saavuttaa myös merkittäviä tehokkuus- ja ilmastohyötyjä.

Kunnioittavasti

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja
Kaupan liitto

Ola Marja
Kaupan liitto